

razvojem ilegalnosti, koji se manifestuje kršenjem garancija, ili još gorim defektima legalnosti, koji se manifestuju odsustvom garancija. Razvoj ilegalnosti i defekat legalnosti, onda kada se tiču javnih vlasti, stvaraju prostor za antinomije i praznine. To je ono što se danas dešava, u oba aspekta, kako na državnom nivou, tako i, možda još više, na međunarodnom nivou. Razlozi za krizu su višestruki: činjenica da politika nije nikada realno prihvatila podređenost pravu; nedostatak stvaranja, naročito na međunarodnom nivou, primarnih i sekundarnih garancija prava koja su ustanovljena poveljama i konvencijama, i nedostatak relativnih funkcija i institucija garancije koje bi bile na nivou novih vlasti i novih globalnih problema; gubitak sjećanja na tragedije prošlosti i na one "nikad više" koji su nakon Drugog svjetskog rata bili izvor novog konstitucionalizma.

Kriza se manifestuje, unutar državnih poredaka u kojima postoje tvrdi ustavi, u nekoj vrsti dekonstituišućeg procesa, tj. u uklanjanju, u praksi i u samoj koncepciji demokratije, principa podređivanja vlasti većine zakonu i u tendenciji svih vlasti, kako političkih tako i ekonomskih, da se akumuliraju i legitimišu u apsolutističkoj formi. Njeni specifični faktori su mnogostruki. Radi se, prije svega, o objektivnim faktorima: neka se samo pomisli o krizi principa legaliteta koji slijedi dislokaciji rastućih kvota normativnih funkcija, koje su tradicionalno rezervisane za države, van nacionalnih granica, i sa druge strane, legislativna inflacija koja je izazvala u svim razvijenim zemljama kolaps regulativnih kapaciteta prava. U drugom redu, radi se o subjektivnim i, preciznije, političkim faktorima: rastuća tendencija ka ilegalizmu u svim granama vlasti, privatnim i javnim, suočena sa trijumfom liberalističkih ideologija na ekonomskom polju i plebiscitarnih i populističkih ideologija na političkom polju, s tim što su i jedne i druge neosjetljive za garantističke granice i ograničenja koji su nametnuti demokratskim konstitucionalizmom; koncepcije slobode i demokratije koje iz toga slijede – jednom riječju liberalna demokratija – kao odsustvo pravila i kontrola, granica i ograničenja, koji su nametnuti privatnoj autonomiji s jedne strane, a stoga i ekonomskim moćima tržišta, a sa druge odlukama većine, a stoga i političkoj moći vlada. Na taj se način afirmisala jedna vrsta neoapsolutizma kod obje ove vrste moći, koja je u kontrastu sa principima ustavne pravne države koji ne dozvoljavaju apsolutnu vlast, tj. koji ne dozvoljavaju vlast koja nije podložna pravnoj kontroli.

Rezultat je agresija na čitav sistem osnovnih prava i na njihove garancije: od prava na zdravlje do prava na obrazovanje, od prava radnika do pluralizma informacija i do višestrukih odvajanja i inkompatibilnosti koje su usmjerene na onemogućavanje koncentracije vlasti i konflikt interesa. Pod plemenitim imenom "reforme" promjenjeni su, u Italiji, troškovi u oblasti obrazovanja, istraživanja i zdravlja, sa umanjnjem časova učenja, povećanjem cijena lijekova i ljekarskih posjeta, neefikasnost, restrikcije i paralize velikog broja javnih garantnih institucija. Posebno, član 64 stavovi 2 i 6 zakona broj 133 od 6. avgusta 2008. godine je predvidio za četvorogodišnji period od 2009-2011, umanjnje školskog osoblja za 17%, a za četvorogodišnji period od 2009-2012 umanjnje budžeta za javno obrazovanje u iznosu od 7 milijardi i 732 miliona, koji treba da se ostvari zatvaranjem škola i spajanjem časova. Član 8 zakona broj 148 od 14. septembra 2011. godine je zadao udarac cjelokupnom radnom pravu – koje je već devastirano različitim oblicima nesigurnog zaposlenja i smanjenjem prava koja su tome slijedila, prije svega pravom na stabilnosti radnog odnosa – predviđajući to da ugovaranje u okviru preduzeća i teritorije mogu derogirati bilo koji redovni zakon i kolektivni ugovor u pogledu skoro svih aspekata organizacije posla: od zadataka radnika do klasifikacija i rasporeda radne snage; od radnog vremena do uvođenja audiovizuelnih pomagala i novih tehnologija, pa sve do oni modaliteta radnog odnosa, od prijema do otpuštanja, izuzimajući one diskriminatorne razloge i razloge